

Berettyóújfalu nagyközségben, Csonka Bihar vármegye székhelyén, szemben a Lisztes fogadóval, a kispiac-téren volt egy, a nézőközönséget görögös oszlopokkal fogadó mozi, az Apollo fimszínház, amely a zárt terem mellett még a kertben is nyújtott vetítést a teljes társadalmi keresztmetszetnek, hátul a páholyokban jobboldalt a gentryknek, baloldalt zsidó polgároknak, középpütt iparosoknak, gazdáknak, s a legelső sorban a cigányoknak, akik, ha a vásznon csókban forrt össze két ajak, nagyokat cuppogtak. A mozitulajdonos szerzett egy kis földet is, értelmes és szellemes fiát, akinél több filmet senki sem látott, a Debreceni piarista gimnáziumba adta, érettségi után pedig felhozta Budapestre, és beajánlotta a filmgyártók és -rendezők közül ismerősöknek, hogy hozza a sört, a virslit, és tanulja meg a szakmát. A növendék bevált, mutatós volt és talpraesett; a hangja kellemes mély, a fintorgása emlékezetes, a kézmozdulatai beszédesek. Hozzáértő mesterek mellé került, gyakorlatban látta a film keletkezését, megtanulta, mitől kacag vagy könnyezik a néző, és a rögtönző helytállást is abban a percben, amikor itt a kamera, ott a színész, és most te mondd, hogy mi legyen. A háború után, amikor a fiatalok előtt tér nyílt, ha reálisan mérték fel a terepet, rendezőszakos főiskolásként, majd asszisztensként, ahogy illik, a mesterlétrán fölfelé lépkedve, a falusi mozis fia nemsokára sztár lett, és elsodorta a környezetét. Büntetlenül azonban nem sodorhatott, letették falura traktorosnak, egy kis büntető átnevelésre, de hamarosan ismét fenn volt, mert a karakterében pezsgő életkedv megnyitotta előtte a párnázott ajtókat és a női szíveket. A bölcs huncutság csillogása mögül a mozi-nézőre visszanezített egy tűnődő komoly arc is. A legszebb színésznők voltak a társnői, és a Margit-szigeti nagyszállóból járt kamerával a forradalomba, hogy megörökítse annak feledhetetlen képeit, néha leguggolva az autóban, hogy át ne lyukassza egy golyó a rendező és a kameraman fejét. Kihívó volt, de kedves, nem tudtak rá igazán haragudni. Ahogy az íróknak a papír és a toll, a rendezőnek kellett a forgatási lehetőség, és minden más csak azután jön. Nem elég a művet elgondolni, nem elég képzeletben beleszeretni, engedély és pénz is kellett hozzá. Tudni kellett kezelni mindazokat, akiktől függünk, pártfőember, bankfőember, mindig van valaki, akin múlik a dolog, akit el kell varázsolni valamivel, ami csak lesz, de fel kell mutatni az eddigi műveket, és tudni kell szívósan várni és elvárni, és mindig újra szóba hozni, és érlelni a dolgot, amikor meg eljön a nagy idő, akkor bízni kell az angyalban. Van, akihez jön, van, akit elkerül. Ehhez az én földimhez, Makk Károlyhoz, az angyal szeretett eljődögélni.

Mert a hagymához és a pecsenyéhez is jól nyúlt hozzá. És a konyhájában vagy a teraszán jólesett a bor, mert volt mit körülvennie, egy született elbeszélő remekül fűszerezett bihari töltött káposztáját, dió- és mézszagú bejglijét. Az étel megkapta azt, ami jár neki. Jó ösztönrel jó szövegekhez nyúlt, olyan írók munkáihoz, akiket a barátaivá tett, és ahogy lehajtotta a fejét és dörzsölte a szemét, hogy lássa a jelenetet, bízni lehetett abban, hogy születik egy látomása, és helyén lesz az ízlése. Mint kutya a vizet, úgy rázta le magáról a korszerű giccset; amibe más belepottyant, azon ő átlépett, talán azért is, hogy kímélje drága és finom cipőjét. Néhány remekműve, filmtörténeti klasszikus, és velük is előáll az a varázslat, hogy minden kockájuk él, ma is él. Mit tehet ilyenkor a művész? Körüljárja a saját szobrát, megpöcköli a kalapja karimáját, és utána valami új csínytevésre indul.

– Konrád György írása Makk Károly 90. születésnapjára